

Høring - forslag til endringer i salærforskriften knyttet til tolkers godtgjørelse

Juristforbundet er landets største fag og interesseorganisasjon for jurister, advokater, dommere og jusstudenter med godt over 24000 medlemmer. Forbundet har som formål å verne rettsstaten, arbeide for høy rettssikkerhet og likeverdig tilgang til rettspleien for alle.

Vi går imot forslaget om å redusere tolkers godtgjørelse etter salærforskriften fra 4/5 til 2/3 av salærsatsen.

Vi mener at:

1. Forslaget innebærer en reell risiko for redusert tilgang på kvalifiserte tolker i saker som berører grunnleggende rettssikkerhet.
2. Konsekvensene er ikke tilstrekkelig utredet, særlig for kortvarige og akutte oppdrag i domstoler, for påtalemyndighet og politi og andre rettsanvendende organer.
3. Spørsmålet om tolkenes salærsats bør behandles samlet av det nedsatte utvalget som skal utrede ordningen med godtgjøring til advokater, sakkyndige og tolker i offentlige oppdrag, slik departementet selv viser til.

På denne bakgrunn ber Juristforbundet om at forslaget ikke gjennomføres nå, men at gjeldende ordning videreføres inntil utvalgets arbeid foreligger og er fulgt opp

Støtte til Dommerforeningen og Borgarting lagmannsrett

Juristforbundet viser til høringsuttalelsen fra Den norske Dommerforening, fagutvalget for strafferett og straffeprosess, av 5. desember 2025. Vi slutter oss til de vurderingene som fremgår der, herunder:

at det er avgjørende for en rettssikker og effektiv behandling av straffesaker at kvalifiserte tolker er villige til å påta seg oppdrag for domstolene
at departementets forutsetning om at oppdragene vil være «attraktive» også etter en reduksjon i salærsatsen, ikke kan legges til grunn uten nærmere

dokumentasjon

at spørsmålet om tolkenes salærsats bør vurderes av det nedsatte utvalget, ikke i forkant av dette.

Vi merker oss også at Dommerforeningen viser til høringsuttalelsen fra Borgarting lagmannsrett, og vi deler lagmannsrettens bekymring for at forslaget vil svekke domstolenes tilgang på kvalifiserte tolker, særlig i kortere saker og fengslingsmøter.

Juristforbundet viser videre til Norsk tolkeforenings påpekning av at:

Tolkenes arbeidssituasjon allerede er preget av svake arbeidsvilkår, underforbruk av kvalifisert tolk og betydelig usikkerhet i inntekt.

Timesatsen for frilanstolker er ikke lønn, men brutto omsetning som skal dekke administrativt arbeid før og etter oppdrag, forsikringer, feriepengene, pensjon og dødtid mellom oppdrag.

Tolkesatsen i salærforskriften fungerer i praksis som en standard for hva som anses som en anstendig timesats i markedet.

En reduksjon fra 4/5 til 2/3 innebærer et kutt på om lag 17 prosent i timesatsen.

Dette vil gjøre særlig kortvarige oppdrag – endagssaker, fengslingsmøter og korte møter mellom advokat og klient – mindre attraktive for kvalifiserte tolker.

På sikt kan dette svekke domstolenes og andre organers tilgang på kvalifiserte tolker, med negative konsekvenser for minoritetsspråkliges rettssikkerhet.

Disse vurderingene harmonerer med funnene i Proba samfunnsanalyse sin rapport om tolkers arbeidsforhold og markedet for tolketjenester, som viser til svak lønnsomhet, underforbruk av kvalifiserte tolker og risiko for dårlig kvalitet i tolkingen.

Tolkeloven, rettssikkerhet og krav til kvalifiserte tolker

Tolkeloven har som formål å bidra til å sikre rettssikkerhet og forsvarlig hjelp og tjeneste for personer som ikke kan kommunisere forsvarlig med offentlige organer

uten tolk. Loven skal også bidra til at tolker holder en faglig forsvarlig standard.

Etter tolkeloven § 6 plikter offentlige organer å bruke tolk når det er nødvendig for å ivareta hensynet til rettssikkerhet eller for å yte forsvarlig hjelp og tjeneste, og når slik plikt følger av annen lov. Når det foreligger tolkeplikt, skal det brukes kvalifisert tolk.

Forslaget om å redusere godtgjørelsen til tolker må vurderes opp mot disse lovfestede kravene til kvalitet og rettssikkerhet. Vi mener at:

Det er et klart spenningsforhold mellom målsettingen om en «kvalitetsreform» på tolkefeltet, slik den ble formulert ved vedtakelsen av tolkeloven, og et isolert kutt i tolkenes godtgjørelse som ikke er del av en helhetlig regulering av feltet.

Dersom økonomiske rammer gjør tolkeoppdrag i rettsvesenet mindre attraktive for de best kvalifiserte tolkene, er det en reell fare for at offentlige organer tvinges til å bruke mindre kvalifiserte tolker, i strid med lovens intensjoner.

For straffesaker og andre saker hvor individets rettsstilling står særlig sterkt, er konsekvensene av sviktende tolking potensielt alvorlige: feil siktelse eller dom, manglende forståelse av rettigheter og plikter, og svekket tillit til rettsapparatet.

Departementet legger i høringsnotatet til grunn at det fortsatt vil være attraktivt for kvalifiserte tolker å påta seg tolkeoppdrag i domstolene, med henvisning til oppdragenes varighet og forventet inntjening, samt at salærsatsen har økt.

Etter Juristforbundets syn er dette en usikker forutsetning:

Proba-rapporten departementet viser til, peker også på utfordringer ved tolkers arbeidsforhold, risiko for underforbruk av kvalifiserte tolker og kvalitetssvikt.

Erfaringene fra tolkemiljøene – slik Norsk tolkeforening og Tolkene i

Akademikerforbundet har formidlet – tilsier at reduksjoner i godtgjøring gjør særlig kortvarige og krevende oppdrag mindre attraktive for de mest kvalifiserte.

Ved forrige høringsrunde i 2022 advarte flere instanser, herunder Likestillings- og

diskrimineringsombudet og Advokatforeningen, mot mulige negative konsekvenser for rekruttering og rettssikkerhet.

Vi vil også vise til den nye rapporten «En rettsstat for alle» (2025) fra Organisasjonen mot Offentlig Diskriminering (OMOD), som dokumenterer at etniske minoriteters rettssikkerhet fortsatt er mer utsatt enn majoritetens, og at språk- og kommunikasjonsbarrierer spiller en betydelig rolle.

Pågående utvalgsarbeid

Departementet viser selv til at det er nedsatt et utvalg som skal utrede og foreslå en helhetlig regulering og organisering av ordningen med godtgjøring til advokater, sakkyndige og tolker i offentlige oppdrag, og at utvalget skal levere sin utredning innen 31. desember 2026.

Juristforbundet deler Dommerforeningens syn på at spørsmålet om tolkenes salærsats bør overlates til dette utvalget. En helhetlig regulering av salærordningene bør:

ivareta kvalitet og rekruttering for alle grupper som omfattes
være kunnskapsbasert, med oppdatert og grundig utredning av konsekvensene
se tolkenes godtgjøring i sammenheng med andre virkemidler for å sikre
kvalifiserte tolker, for eksempel organisering av tolketjenestene og direkte
avtaler med kvalifiserte tolker, slik Proba anbefaler at offentlige organer
vurderer.

Et isolert kutt i tolkenes godtgjørelse i forkant av en slik helhetlig gjennomgang fremstår som dårlig begrunnet og vanskelig å forsvare opp mot de rettssikkerhetsmessige risikoene som er påpekt.

Økonomi og samfunnsøkonomiske konsekvenser

Departementet anslår en innsparing på om lag 22 millioner kroner årlig ved å redusere tolkenes salærsats.

Juristforbundet understreker at:

Eventuelle kortsiktige besparelser kan føre til økte kostnader ved feil og misforståelser, lengre saksbehandlingstid og flere omkamper i domstolene.

For staten vil det være små beløp i et samlet justisbudsjett, men med potensielt stor negativ effekt for enkeltindividers rettsstilling.

For rettsstaten og befolkningens tillit til myndighetene vil konsekvensene av sviktende tolking kunne være betydelige, men vanskelig målbare.

Et kutt i godtgjørelsen til tolker bør derfor ikke vurderes som et rent budsjettteknisk grep, men som et rettssikkerhetstiltak med langtrekkende konsekvenser.

Oppsummering og anbefaling

1. Forslaget om å redusere tolkers godtgjørelse fra 4/5 til 2/3 av salærsatsen bør ikke gjennomføres.

2. Gjeldende ordning videreføres inntil det nedsatte utvalget har levert sin utredning, og en helhetlig modell for godtgjøring av advokater, sakkyndige og tolker kan behandles samlet.

3. Departementet bør i sitt videre arbeid legger større vekt på tolkelovens formål om rettssikkerhet og kvalitet, funnene i Proba-rapporten og OMODs rapport om diskriminering og rettssikkerhet, samt innspillene fra tolkenes organisasjoner.

Med vennlig hilsen

Sverre Bromander -president Juristforbundet

André Oktay Dahl-politisk seniorrådgiver Juristforbundet

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på regjeringen.no.